

Àrd-sgoil Gheàrrloch

Pàipear-taice- A' leasachadh fileantas agus litearrachd sa Ghàidhlig ann an daoine òga

Clàr-innse

03 | Ro-ràdh

04 | FilmG agus com-pàirtichean eile

05 | Eacarsaichean Labhairt Cunbhalach ann am Foghlam Luchd-ionnsachaidh na Gàidhlig

07 | Cosnachadh cunbhalach leis na meadhanan Gàidhlig ann am Foghlam tro Mheadhan na

Gàidhlig

Àrd-sgoil Gheàrrloch

A' Leasachadh A' Churraicealaim airson Sàr-mhathais le Foghlam Gàidhlig

Pàipear-taic

Ro-ràdh

Tha na notaichean agus ìomhaighean a leanas airson taic agus eisimpleir a thoirt air goireas an Làr-ionad Leasachaidh Nàiseanta “Àrd-sgoil Gheàrrloch – A’ leasachadh fileantas agus litearrachd sa Ghàidhlig ann an daoine òga”. Tha an goireas agus am Pàipear-taice seo a’ dèiligeadh le ionnsachadh agus teagasg ann am Foghlam tro Mheadhan na Gàidhlig (FMG) agus Foghlam Luchd-ionnsachaidh na Gàidhlig (FLG).

FilmG agus com-pàirtichean eile

Tha Àrd-sgoil Gheàrrloch air a bhith an sàs le FilmG – Co-fharpais Fhilmichean Goirid na Gàidhlig airson iomadh bliadhna. Tha FilmG air cothroman a thoirt do luchd-ionnsachaidh gus sgilean cruthachail a leasachadh agus ionnsachadh mu chinn-uidhe dheimhinneach agus tha daoine òga air a bhith soirbheachail gach bliadhna anns a' cho-fharpais.

Thug tachartasan Spòrs Gàidhlig cothroman do dhaoine òga gus rannsachadh mar a thèid Gàidhlig a chleachdadh ann an àrainneachdan taobh a-muigh na sgoile. Ann an com-pàirteachas le Comunn na Gàidhlig (CnaG) tha gnìomhachasan air an tabhann don a h-uile sgoilear a nì e comasach dhaibh Gàidhlig a chleachdadh ann an suidheachaidhean spòrsail, sòisealta taobh a-muigh an t-seòmair-teagaisg.

Tha daoine òga a' dèanamh gu math aig a' Mhòd Nàiseanta ann an sreath de cho-fharpaisean. Bhuannaich sgoilearan bho Àrd-sgoil Gheàrrloch co-fharpaisean sgrìobhaidh nàiseanta gach bliadhna bho 2018.

Taghadh de thagraidhean FilmG o chionn ghoirid le Àrd-sgoil Gheàrrloch agus luchd-ionnsachaidh Gheàrrloch.

[Thar nan Sgòth – Beinn Eighe – FilmG](#)

[Far-chluais | Àrd-sgoil Gheàrrloch air Vimeo](#)

[A' Chlach | Àrd-sgoil Gheàrrloch air Vimeo](#)

[Beul na h-Oidhche | Àrd Sgoil Gheàrrloch air Vimeo](#)

Eacarsaichean Labhairt Cunbhalach ann am Foghlam Luchd-ionnsachaidh na Gàidhlig

Tha daoine òga an dà chuid ann am FMG agus FLG a' cuimseachadh air cleachdadh na Gàidhlig aca a leasachadh ann an sreath de cho-theacsaichean sòisealta. Ann am FLG thèid seo a choileanadh le còmhraidh gach seachdain còmhla ri comhaoise, a' dol thairis air agus a' sgrùdadh briathrachas bunasach – tha na goireasan airson seo a' toirt cothrom airson ionnsachadh fèin-stiùiridh agus diofaraichte tro chòmhraidh, le sreath de dhòighean-taice, a' gabhail a-steach bhrodaidhean Beurla, bhrodaidhean prìomh fhaclan na Gàidhlig, agus bhrodaidhean prìomh fhaclan slàn na Gàidhlig. Tha an dòigh-obrach seo a' toirt taic do leasachadh briathrachais, sgilean agus gràmar, a' leantainn air adhart gu fileantas agus barrachd misneachd. Tha na h-eisimpleirean a leanas airson luchd-ionnsachaidh S1 agus S3.

S1 - Bruidhinn ann an Gàidhlig – An Cèitean 2021

Getting to know someone

Topic	Key Word(s)	Question / Phrase	Answer
Greeting	Madainn / Feasgar	Madainn mhath / Feasgar math	/
Name	Ainm?	Dè an t-ainm a th' ort?	'S mise ... / 'S e ... an t-ainm a th' orm
How are you?	Ciamar ...?	Ciamar a tha thu?	Tha mi ...
What's doing?	Dè tha ...?	Dè tha dol?	Tha mi trang / Chan eil mòran
Age	Aois?	Dè an aois a tha thu?	Tha mi ...
Where born?	Rugadh	Càit an do rugadh tu?	Rugadh mi ann an ...
Birthday	Co-là-breith	Cuin a tha do cho-là-breith ann?	Tha mo cho-là-breith anns ...
What you got	Fhuair	Dè fhuair thu?	Fhuair mi ...
Living where?	A' fuireach?	Càit a bheil thu a' fuireach?	Tha mi a' fuireach ann an ...
Where in Scotland?	Càit ...?	Càit ann an Alba?	Ceann a tuath, Taobh siar faisg air ...
What's it like?	Cò ris ...?	Cò ris a tha e coltach?	Tha e beag, brèagha, ...
What are you wearing?	Dè an t-aodach ...?	Dè an t-aodach a th' ort?	Tha geansaidh gorm orm.

Finding out about others

Topic	Key Word(s)	Question / Phrase	Answer
Is that ...?	An e ...?	An e sin ...?	'S e / Chan e
What is his/her name?	Ainm?	Dè an t-ainm a th' air/oirre?	'S e ... an t-ainm a th' air/oirre.
What is his/her age?	Aois?	Dè an aois a tha e/i?	Tha e/i ...
Where does he/she live?	A' fuireach?	Càit a bheil e/i a' fuireach?	Tha e/i a' fuireach ann an ...

Practice instructions

Farewell	Tioraidh / Mar sin leat
----------	-------------------------

S3: Bruidhinn

Topic	Key Word(s)	Gàidhlig
Greeting		Madainn mhath / Feasgar math
Name	Ainm?	Dè an t-ainm a th' ort?
How are you?	Ciamar?	Ciamar a tha thu?
What's doing?	Dol?	Dè tha dol?
Is that ...?	An e ...?	An e sin ...?
Age Aois?	Dè an aois a tha thu?	
Birth day	Co-là-breith?	Cuin a tha do cho-là-breith ann?
What did you get?	Fhuair	Dè fhuair thu?
Living where?	A' fuireach?	Càit a bheil thu a' fuireach?
What like?	Coltach?	Cò ris a tha ? coltach?
Where is it?	Càit?	Càit a bheil ...?
In your bag / pencil case?	Baga / Poca-peansail?	Dè tha nad bhaga / phoca-peansail?
Clothes	Aodach?	Dè an t-aodach a th' ort?
Do you like? (clothes / places etc)	Toigh?	An toigh leat ...?
Your opinion of?	Beachd?	Dè do beachd air ...?
Day & Subject	Cuin a tha thu ann an ...? /	
Do you like ...? (school subjects etc)	Toigh ...?	An toigh leat ...?
Do you enjoy?	A' còrdadh	A bheil ... a' còrdadh riut?
Your opinion of?	Beachd?	Dè do beachd air ...?
Why?	Carson?	/
Action / tense – e.g Were you ...?	An robh thu ...?	An robh thu a' cluich ball-coise an-dè?
When?	Cuin a bha ...? / Dè an uair ...?	Cuin a bha thu a' cluich? / Dè an uair a bha thu a' cluich?
Where?	Càit ...?	Càit an robh thu a' cluich?
Time / action – when do you ...?	Cuin a tha ...? / Dè an uair ...?	Cuin a tha thu ag èirigh? / Dè an uair a bha thu ag èirigh?
Family		
Do you have?	A bheil ... agad?	A bheil bràthair / piuthar agad?
Names	Dè ... a th' air / oirre?	Dè an t-ainm a th' air / oirre?
Age	Dè an aois ...?	Dè an aois a tha e/i?
What like?	Coltach?	Cò ris a tha ? coltach?
Living where?	A' fuireach?	Càit a bheil e/i a' fuireach?
Working?	Obair?	Càit a bheil e/i ag obair?
Do you like ...? / Why	Toigh ...? / Carson?	An toigh leat ...? / Carson?
Pets		
Do you have?	A bheil ... agad?	A bheil peataichean agad?
Names	Dè ... a th' air / oirre?	Dè an t-ainm a th' air / oirre?
Age	Dè an aois ...?	Dè an aois a tha e/i?
What like?	Coltach?	Cò ris a tha ? coltach?
Do you like ...? / Why	Toigh ...? / Carson?	An toigh leat ...? / Carson?
Farewell		Tioraidh / Mar sin leat

Dol an sàs gu cunbhalach leis na meadhanan Gàidhlig ann am Foghlam tro Mheadhan na Gàidhlig

Tha daoine òga ann am FMG a' dol an sàs gach seachdain leis na meadhanan Gàidhlig, a' leasachadh an sgilean litearrachd ann an dòigh adhartach, mar eisimpleir le bhith a' sgrìobhadh gheàrr-chunntasan às dèidh a bhith ag èisteachd ri susbaint bho thùsan TBh, Rèidio agus air-loidhne. Tha iad an uair sin a' co-roinn na h-obrach aca ann an àitichean didseatach air-loidhne còmhla ri comhaoisean, agus tha am measadh chomhaoisean seo a' brosnachadh barrachd co-obrachaidh.

20/11/21	Spors na seachdain	Leth-uair	2	1	<p>'S e program spors a th' ann Seo na prìomh thachairtean:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Bidh Alba a cuir failte air Iapan san rugbaidh aig Murrayfield - Chan eil na da sgiobanan air coineachadh o chionn an Cupa na Cruinne ann an da mhìle sa naoi deug. - Tha Obar Dheathain gu bhith cluich air falabh an aghaidh Dun De Aonaichte. - Tha Celtic a cluich san Cupa lig na Alba feasgar an-duigh is iad a cur failte air St Johnstone. Tha iad a smaoinichadh gum bidh e furasta airson Celtic ach chan eil St Johnstone air cal ann an Cupa airson immadach mìos. Tha iad air am beach gun do chall St Johnstone na da cluichadairean as fhearr aca agus chan eil iad air moran tadhal air fhaighinn ach tha an sgioba cleachte ri dhol gu Hampden agus a buannachadh gemanan ball-coise. Tha iad ag radh gur e gema intinnach a bhios ann. Tha feum aig St Johnstone a bidh laidir an duig air sgath tha Celtic a fas. - Tha Rangers gu bhith an aghaidh Hibs feasgair a-maireach. Tha fhios again gu bheil manaidsear ur aig Rangers ach cha bhith e aig an gema a-maireach ach tha iad ag radh nach e rud dona a th' ann. Tha iad nan bheach gur e gema cruide a bhios ann. Chan eil gema air a bhith aig Hibs airson cho mhòr 4 seahcdainean air sgath covid. - Anns an gema championship a-raoir buannaich Caley Thistle Inbhir Nis 2-1 an aghaidh Queen of the South le Billy MacAiodh a faighinn an da tadhal aig Caley Thistle. Tha iad a suidhe san darna aite san Championship a-nis air cul Cill Mhearnaig. - Tha Steven Gerrard ag radh gu bheil e a coimhead air adhart air a bhith a sealtain gu bheil e math gu leor na bidh nad manaidsear aig sgioba sa phrìomh lig is Aston Villa a chur failte air Brighton. - Tha Dean Smith a-nis os cionn Norwich City agus tha esan aig an dhachaig gu Southampton. - Tha d' obair aig ire gu math ard. Tha seo air leth fiosrachail. Ceud taing!
----------	--------------------	-----------	---	---	--

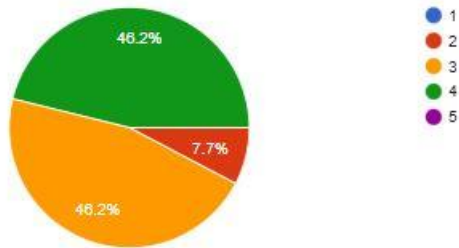

Foirmichean fios air ais

Tha Roinn na Gàidhlig a' conaltradh gu tric le daoine òga an dà chuid ann am FMG agus FLG agus tha e a' cleachdadh foirmichean fios air ais air-loidhne an dà chuid airson fiosrachadh a chruinneachadh agus a chur ri chèile. Tha na foirmichean fios air ais seo a' sealltainn mòran sàsachaidh le deagh bheachd aig a' mhòr-chuid de luchd-ionnsachaidh air ionnsachadh agus teagasg agus dealbhadh curraicealaim.

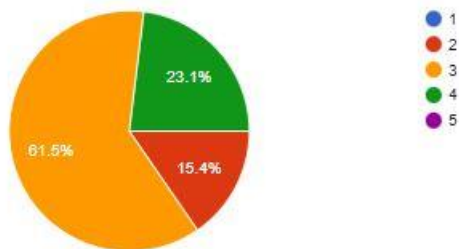
1. How do you find the course? (1 = very difficult / 5 = very easy)

13 responses

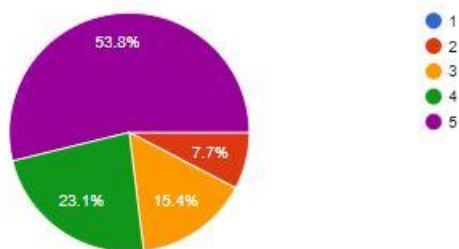
2. How do you find the speed of learning? (1 = too fast / 5 = too slow)

13 responses

3. How happy are you with your progress? (1 = very unhappy / 5 = very happy)

13 responses

Foghlam Alba
Taigh Denholm
Pàirc Gnothachais Almondvale
Slighe Almondvale
Livingston EH54 6GA

F +44 (0)131 244 4330
PD enquiries@education.scotland.gsi.gov.uk

www.education.gov.scot